

България трябва да засили усилията си за защита на уязвимите лица от трафик на хора и да осигури ефективни санкции за престъпления, свързани с трафик на хора, според експертна група на Съвета на Европа

Страсбург, 9 октомври 2025 г. – Нов доклад, публикуван днес от групата на Съвета на Европа срещу трафика на хора, ГРЕТА, обхващащ периода 2020-2024 г., разглежда мерките, предприети от България за предотвратяване на уязвимости към трафик на хора, откриване и подкрепа на уязвими жертви и наказване на извършителите. Докладът обръща особено внимание на използването на информационни и комуникационни технологии (ИКТ) за извършване на престъпления, свързани с трафик на хора, както и на използването на технологични иновации за предотвратяване на трафика, защита на жертвите и преследване на трафикантите.

Докладът на ГРЕТА отбелязва, че през отчетния период честата смяна на председателя на Националната комисия за борба с трафика на хора и забавянията при приемането на бюджета за изпълнението на националната програма за противодействие на трафика на хора са отложили прилагането на ключев реформи и политики. През 2024 г. държавният бюджет, отпуснат на Националната комисия за борба с трафика на хора, е увеличен до 950 800 лв. (приблизително 486 000 евро). ГРЕТА приветства това увеличение, но същевременно изразява загриженост, че финансовите ресурси, предоставяни от българското правителство за борба с трафика на хора, остават недостатъчни за покриване на действителните нужди, и призовава властите да осигурят подходящо и своевременно финансиране за различните услуги предоставяни на жертвите на трафика.

Сексуалната експлоатация на жени и момичета остава преобладаващата форма на експлоатация на идентифицираните жертви на трафик на хора в България, но същевременно докладът отбелязва нарастване на идентифицираните жертви на принудителен труд, които са предимно мъже. Друга тенденция е увеличаването на чуждестранните граждани, които стават жертви на трафик на хора. Използването на интернет и социалните медии от трафикантите стана все по-разпространено, което им позволява да набират и контролират жертвите от разстояние.

Докладът подчертава, че уязвимите малцинства, хората с увреждания, децата от икономически неблагоприятни райони, непридружените деца и лицата, подложени на домашно насилие, със зависимости или с тежки дългове, са особено уязвими към трафик на хора. Лицата, търсещи убежище и бежанците са изправени пред значителни рискове поради социални и икономически трудности, с които се сблъскват. Също така са нарастнали рисковете от трафик на трудови мигранти, чието число в България се е увеличило поради значителна трудова емиграция и демографски промени.

Докладът подчертава уязвимостите на ромите към трафика на хора и мерките, предприети за тяхното преодоляване, включително чрез работата на ромските медиатори. В този контекст, ГРЕТА счита, че българските власти трябва да продължат да укрепват превенцията на трафика на хора чрез устойчиви социални, икономически и други мерки за ромската общност.

ГРЕТА също така счита, че българските власти трябва да продължат да инвестират в превенцията на трафика на деца, с особено внимание към методите на набиране онлайн, и защитата на децата от вредни практики, включително детски и принудителни бракове.

Докладът отбелязва с безпокойство, че няма оценка на уязвимостта на мигрантите задържани на границата и в специалните центрове за задържане на чужденци, а също така липсват преводачи за улесняване на комуникацията. ГРЕТА подчертава необходимостта от проактивно идентифициране на жертви на трафик сред лицата, търсещи убежище, бежанците и мигрантите, както и разработването на програми за социалната и икономическата интеграция на бежанците.

ГРЕТА приветства мерките, предприети за повишаване на осведомеността за рисковете и за предотвратяване на трафика и експлоатацията на украинските бежанци, и счита, че българските власти трябва да продължат оказваната им подкрепа, както и да осигурят повишен контрол върху работните места, на които те са наети.

Трудовите мигранти са изложени на повишен риск от трафик поради измамни трудови практики и недостатъчна защита. Затова ГРЕТА призовава българските власти да предприемат допълнителни мерки за предотвратяване на трафика на трудовите мигранти, включително чрез увеличаване на ресурсите на Главната инспекция по труда, въвеждане на законово обвързваща сертификация на агенциите, които действат като посредници за набирането на трудови мигранти, пристигащи в България, и осигуряване на договори и информация за техните права на език, който те могат да разберат, преди да пристигнат в България. Друга препоръка, направена в доклада, е да се осигури устойчивостта на националната гореща линия за борба с трафика на хора като инструмент за ранно откриване на жертви, както и за превенция.

Значителна част от присъдите за трафик на хора продължават да бъдат условни, и поради това ГРЕТА призовава българските власти да предприемат допълнителни мерки в областта на наказателното правосъдие срещу трафика на хора, включително като осигурят, че случаите на трафик на хора се квалифицират като такива, а не като по-леки престъпления, и водят до ефективни, пропорционални и възпиращи санкции.

В този контекст ГРЕТА също подчертава основното значение на използването на дефиниция за трафик на хора, по която има международен консенсус, и призовава българските власти да въведат понятието „злоупотреба с положение на уязвимост“ в престъплението трафик на хора.

Освен това, ГРЕТА счита, че българските власти следва да засилят капацитета за откриване и разследване на киберпрестъпления, да разработят протоколи за споделяне на данни и сътрудничество с частни компании, включително компании от социалните мрежи, платформи за работа по заявка и платформи за отдаване под наем, и да преоценят продължителността на задълженията за съхранение на данни, наложени на доставчиците на интернет услуги за целите на полицейските разследвания.

Накрая, ГРЕТА повтаря определен брой препоръки, вече направени в предишни доклади, които не са били изпълнени или са били изпълнени частично, и трябва да бъдат реализирани като приоритет:

- да се гарантира ефективното прилагане на мерките за подпомагане на жертвите чрез осигуряване на адекватно финансиране, предоставяне на специализирано настаняване и услуги за деца жертви на трафик, гарантиране на достъп до здравни услуги за всички

жертви на трафик и укрепване на капацитета за подпомагане на мъже жертви на трафик на хора;

- да се закрепят в закона периодът за възстановяване и размисъл, който трябва да бъде предоставен на жертвите според Конвенцията на Съвета на Европа за борба с трафика на хора, и да се издадат ясни инструкции за неговото прилагане на практика;
- да се гарантира достъп до безплатна правна помощ за жертвите на трафик независимо от доказателство за липса на финансови средства за заплащане на адвокат, и че се осигуряват адекватни средства за предоставяне на правна помощ;
- да се даде възможност на жертвите на трафик ефективно да упражняват правото си на обезщетение в наказателното производство, да се прегледа законодателството относно държавното обезщетение и да се създаде фонд, финансиран от конфискувани активи на трафиканти, за подпомагане на обезщетението на жертвите на трафик на хора.